

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmegtelen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

Észiratók nem adtnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyilttérben minden garmond sor díja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.

Kiemelt, diszkrét s körzettel ellátott hirdetésekért természetesen minden centimeter után 3 kr. számítottatik.

Allandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetést a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Boldogulásunk A.B.C.-je.

Aki az irás és olvasás mesterségét meg akarja tanulni, annak az a.b.c.-én kell kezdeni a dolgot. Az a.b.c. a kulcs a cél elérésére.

Aki meg azt akarja, hogy szép ruhája legyen, előbb pénzt kerit, aztán kelmét vesz s ugy varratja azt meg; szóval mindennek megvan a maga utja-módja ezen a világon. Ezeket az utakat-módokat meg is tartja, követi minden józaneszü halandó; ha ugyan célt érni, kívánt sikert aratni akar. A leg-egyszerűbb ember is alól kezd el a házépítést a fundamentomnál s csak úgy lassan halad feljebb-feljebb a tetőhöz.

Csupán Magyarország alkotmányos kormánya az, a melyik nem akarja belátni, elhinni, hogy míg csak ott fenn babrál, Bécsbe szaladoz és a tetőt építgeti, addig az alapnak való, a nép elporlik s késő lesz a fundamentomot akkor akarni erősíteni, mikor már nem lesz miből, nem lesz anyag hozzá.

Az ország építésének, a népkormányzásának s a közélet felvirágoztatásának is megvan a maga a.b.c.-je; megvan kivált nálunk Magyarországon.

Nem ám a vasutak nyakra-főre való építésében; nem a sugárut létesítésében; nem a törvények rohamos alkotásában, sőt nem is az Ausztriával való kiegyezésben áll a mi boldogulásunk a.b.c.-je, hanem a földmívelésnek mindenekelőtt való és minden módon eszközendő emelésében; a föld- és erdőbirtok értékének magasításában.

Különös az, hogy mindig mindenki azt fujja: „földmívelő ország vagyunk”; de azért semmi sem történik a földmívelés érdekében.

Az egyetlen b. Eötvös miniszter volt az, a 67 óta működő miniszterek között, ki komolyan foglalkozott a magyar népnek ok-

szerü földmívelésre való oktatásával. Ő, szegény, a halála előtti években, kieszközölte volt az országgyűlésben, hogy erre a célra felvettek az államköltségbe 50 ezer forintot. Ezen a pénzen külföldre küldött ötven ifjut különböző országokba. — Voltak, Svájcba, Bajor-, Német-, Olaszországba, Belgiumba és másuvá is küldve érettkorú ifjak, kik komomoly odaadással készültek arra a pályára, mely a földmívelés előbbre vitelét czélozta. Eötvös az 1868. XXXVIII. t. cz. végrehajtását nemcsak úgy értette, hogy a nép egy kicsit írni, olvasni megtanuljon, hanem úgy, hogy a mindennapi megélhetéséhez szükséges dolgokban is oktattassék.

Báró Eötvös meghalt. Az ügy ő utána végkép elaludt. Pedig nem utolsó és nem is czéltalan terv volt az: minden megyében egy földmives iskolát állítani s kivinni lassanként azt; a mi Svájcban, Belgiumban és sok más államnak is boldogságát meghozta, hogy a nehézkes és kevéssé jutalmazó külterjes gazdálkodás helyett a belterjes kapjon lábra a köznépnél is... De hát mi, még a tanultabbak is, jónak és elégsnek hisszük ma is ugy szántani, vetni, mint ősapáinktól láttuk, eltanultuk. A gépek használata, a vetés forgatása, a talajok különfélése, a magvak megválasztása és sok más a mi a termésre, szóval az anyaföld jövedelmességére nagy befolyással van, a nép zöme előtt teljesen ismeretlen. Ezért nyomnak le bennünket ezen a téren is az oszt-rákok.

Pedig velök szemben ugyancsak kedvezőleg áll ám a mi dolgunk. Lássuk csak számok szerint.

Nagy Magyarországnak van összesen 15 millió lakosa, ehhez 47 millió hold termő és 8 millió terméketlen földje. Ennek egy esztendei jövedelme 975 millió, becsértéke pedig 4246 millió.

Látni való, hogy a nádori törvényszékek, ambar az igazságszolgáltatás központisága mellett az akkori viszonyok közt czélszerűbbet kigondolni alig lehetett, sem a közjó, sem az egyesek érdekei szempontjából nem lehettek kielégítőek. A százados gyakorlat a helyett, hogy sikeres irányban fejlesztette volna, inkább az intézmény elfajulására s oly visszaélésekre vezetett, hogy már Zsigmond kénytelen volt némely javító intézkedéseket behozni; de a rossz igazságszolgáltatás gyökeres átalakítása végre is csak Mátyás királynak s neki is a központiság felbontásával, a nádor egyik terhes kötelességének a főispánra, az egybecsődített congregatiók hatáskörének a megyére, mint törvényhatósági egységre való ruházása által sikerült.

Ez az a nevezetes forduló pont, melylyel a megyeiség tulajdonképen kezdetét veszi, a megye mint törvényhatóság életbe lép, mint önálló terület fejlődésnek indul. Miután a nádor által eddig gyakorolt központi birói hatalom a főispánra szállott s a két-három vármegyéből is összesereglett rendetlen tumultuaris gyűlések helyét az egyes megyék közönsége által külön külön megválasztott kevesebb számú magistratus foglalta el, szükségképen következett a megyei tisztikar szervezése s az alispánok és szolgabírák tekintélyének öregbítése; egy szóval Mátyás királynak a nádori törvényszékeket eltörlő 1486-ik évi reformja a megyék életében minden esetre kor-szakot alkotott.

De el kell már, hogy mondjam, miként jutott ebben Zemplénvármegye az uttörő dicsőségéhez:

A Lajthán tul (az osztrák-németeknél) van 20 millió lakos; ehhez 46 millió hold termő, 5 millió hold terméketlen föld. Jövedelmet előszednek minden évben 1314 millió forintot; a becsértékét 7210 millió frtra teszik földüknek.

Világosan látni ebből, hogy a német értelmesség mennyire lefőz bennünket. Kevesebb földből több nép jobban megél, mint mi a sokkal több és jobb földünkben; sőt, míg mi csak 675 milliót tudunk jövedelemképen előteremteni, addig ők kevesebb terjedelmű földekből vesznek be, tehát 336 millióval többet nálunknál.

Igy van ez mindenütt, a hol értik a földmívelésnek mostani okszerű módját; a hol a kormánynak gondja van arra, hogy a szegény népnek módja és alkalma legyen a földmívelésnek s így boldogulásának a.b.c.-jét megtanulni.

Pedig ha a népet oktatná, a maga mindennapos foglalkozására a hatalom s ezáltal a boldogulás útjára vezérelné, jó részben magának tenne hasznot, előnyös dolgot. Régi dolog már az, hogy a hol a nép boldog, ott az ország sincs másképen.

De hát nálunk minden fenekestől fel van fordulva. A kormány nem győzi a közönséges bajokat intézni, örökösen lótfut pénz után, kölcsönök létesítésében. Ez alatt az uri fajtak lopnak, csalnak, sikkasztanak, gyilkolnak, vadásznak, kártyáznak, dözsölnek és igazgatják a népet, mint előljárók, mint magas tisztségek viselői.

Romániában és Törökországban sok minden skandalum megesik egyszer-mászor a magasabb körökben, de ugy látszik, hogy Magyarország ma-holnap tultesz rajtok.

Nem ugy urak! Elöl, az a.b.c.-én kell kezdeni a dolgot. Szedjétek le a nép válláról a rengeteg terhet, melyet lassan hol egy, hol más ttulus alatt reá halmoztatok és

Érintém főntebb, hogy az ítéletekből származó birságok mennyire terhesek voltak a perldő közönségre nézve s mily sok bajjal lehetett azoknak csak egy részét is behajtani; egy neme volt ez adónak, mely részint a nádor jövedelmét képezte, részint az igazságszolgáltatás költségeire fordított. Az aranyszabadságban élő nemességre nem viselhette jó szívvél a súlyos terhet, melynek még hozzá az a sajtáságos természete volt, hogy az igazságszolgáltatás jóságával és gyorságával megfordított viszonyban állott; nem csoda, ha minden kinálkozó alkalmat felhasználta, csak hogy szabadulhasson tőle. Más felől a központi hatalom is kész volt alkudozni s ha kellett, egy kis subsidiumért, a mire biztosan számíthatott az összeirt jobbágy porták után, szivesen elengedte a nádori törvényszéket s ezzel együtt a birságokat.

Épen ez az eset adta elé magát 1473-ban Zemplénben és Ungban, mit ugy tekinthetünk, mint első lépést a nádori törvényszékek végleges megszüntetésére.

Ugy volt a dolog, hogy jámbor eleink a két vármegyében a legközelebb lefolyt évek alatt nagyon sok rossz fat tettek a tüzre s ismerve már Mátyás erős kezét, méltán lehetett okuk nemcsak a birságoktól, hanem különben is kemény megtorlásoktól tartani. A rabló csehek meg-megujuló zavargásai s a mi szintén nem volt példátlan eset, egyik másik falusi nemesnek velök való czimboráskodása, a lengyel Kázmér trónkövetelő föllépése, a hatalmas Perényi István hallatlan erőszakoskodásai, oly rendetlen állapotokat szültek, hogy a kölcsönös dulasok, foglalások és bir-

T Á R C S A.

A nádori törvényszékek megszüntetése Zemplénmegyében.

(1473-ban.)

(Folytatás.)

Minden ítélet megszabott birsággal járt, a mit a vesztes fél tartozott fizetni s ez volt tulajdonképen a „judicium”, melylyel a makacsokdók többszörösen is megrovattak. A birságokat a nádor részére a congregatio széteszása után a róvók (exactores judiciorum domini palatini) hajtották be, képzelné lehet, mennyi bajjal s minő restantiákkal! Ez volt a törvénykezésnek az a kellemetlen része, mely egy felől okozott másfelől a haza fiait legérzékenyebb oldalukon érinté.

Nem csekélyebb bajjal s mindenkor nagy rendtelenségek közt ment végbe az ítéletek végrehajtása is; ha p. o. egy elfoglalt birtokot kellett visszaadni, vagy valami kár esetében elégtelt szerezni, a birói személyzet a gyűlés fegyvertelenül a bírósághoz, a hol aztán nem egyszer újabb dolog színhelyére, a hol aztán nem egyszer újabb pusztítás és prédálás következett, ha a perben győztes fél sógorsága és cselédsége ezt meggátolni képes nem volt s mivel a felek maguk is részt szoktak venni az executióban, a bosszu gyakran új erőszakot sőt vérengzést is szült.

teremtettek értelmes, jómódu föld-népet, olyan fundamentumot, mely vésszél, viharral szemben megáll s benneteket is megvéd; — különben leomlik az egész állam-alkotmány és mindent maga alá seper.

A földbirtokosnak mélyen aláültyedt értékét fel kell emelni. már a földbirtokosok érdekében is. Meg lesz ez, mihelyest a helyes uzsora-törvény elkészül és az életbe lép. A milyen ur volt régen a földesur, olyan most a tőkepénzes; pedig a pénz-arisztokraczia sohasem vezetett még jóra.

Magyarország boldogságának kulcsa, a. b. c. -j e ismét és ismét azt mondom, az okos földművelés elterjedésében van.

Viski K. B.

Egy főpap a községi iskoláról.

Mi a leggyakoribb az életben annál, mint midőn az emberek oly dologról, oly intézményről, a melyet nem ismernek tökéletesen, tévesen vagy épen rosszalólag vélekednek és nyilatkoznak. Míg ellenben nincs valami kívánatosabb az emberi jólét szempontjából, mint az, hogy a miről itélni akarunk, azt előbb hegyéről töveig jól megismerjük.

Egy példát hozok fel az emberi tévedések e leggyakoribbikára, mely csak nem rég ismétlődött és a rá következő jelenben meg is száfoltatott korunk odiosus szüleményeinek egyikénél, a varannói közs. iskolánál.

Hogy miért; nem vitatom, de köztudomású dolog, hogy nagynevű közt. miniszterünk, boldogult Br. Eötvös ez intézménye, eddig bár hol is lépett legyen a megtestesülés stadiumába, mindenütt ellenszenvre talált, egy részről az újítások iránt mindenkor merev népnél, más részről és különösen a vallását féltékenyen őrző papságnál.

Ugyanezért, hogy mennyire igazolt az említett féltékenység, álljon itt a fenti iskola legújabb történelmének egy pár lapja s a könnyebb megérthetőség okából a korábbi időkben is egy pár sor.

Az 1875-ik esztendőben keletkezett ez intézet, nem annyira azért, mintha elemi tanodája nem lett volna egyáltalán, mert volt, még pedig két felekezeti nyilvános intézete t. i. a rom. kath. és az izr. elemi tanoda, hanem e kettő nem ért fel egygyel, mert az iskolai alap nem engedte, hogy azok a városi igényeinek megfelelőleg rendeztessenek be. Más részről pedig és főleg ez intézetek tannyelve tót és német lévén, ez oldalról legkevésbé sem feleltek meg egy oly város intelligens közönségének, mely hazafiságát tettekkel akarta bebizonyítani. Létre jött tehát bár nagy áldozatok árán is, a községi magyar népiszkola. Igen ám, csak hogy ennek meg az a baja volt, hogy községi közös iskola volt, hol a keresztény a zsidóval egy padban kényszerült ülni, hol keresztet vetni és felekezeti imákat minden nap elmondani nem lehetett. Erre tehát a katolikuskok megijedtek, mert még a lelkészek is arra figyelmeztette, hogy oda ne járassák gyermekeiket, hacsak azt nem akarják, hogy belőlök pogányokat neveljenek. Legnagyobb részük tehát

tokháborítások közt alig maradt nemes, kit a szomszédja legalább valamely kisebb kártételről nem vádolhatott.

A mint neszét vették, hogy a nádor szokott körútjára indul, nem késtek abbéli kérelmükkel járulni a királyhoz, hogy a nádori törvényesek megtartása részükre ez alkalommal elhalasztassák. — Történt épen ekkor, hogy némely lengyel csapatok a zempléni határok felől újra beütöttek s Homonnát, Sztrópkót és még néhány helyet hatalmukba ejtve, le egész Nagy-Mihályig portyáztak. Ily külső támadás idején különben is bajos dolog lévén törvényszéket ülni, a király annál inkább hajlott az urak kérelmére, mivel híhetőség már régóta foglalkozott a nádori congregatiók végleges eltörlésének eszméjével s ezuttal mintegy magát kínálkozott az alkalom, hogy reformáló törekvéseinek valószínűségét legalább partialiter megkezdhesse.

Két rendbeli oklevele maradt fön Mátyás királynak, mind a kettő a Csicsery-cs. levéltárban, mely idevágó intézkedéseit tartalmazza. Az egyikben kimondja, hogy „meghallgatván Zempléni vármegye urainak és nemeseinek alázatos könyörgéseket, mivel értette volna, mely fölöttébb való módon terheltetnének a rájuk rovandó birságok által s mivel az innen várható hasznót másképp pótolni készek volnának, tehát a nádori törvényszéket azon tartományban hét egész esztendőre felfüggeszti; valamint hogy a törvény sujtó hatalmát a királyi kegyelem szelidségével mérsékelje, minden eddig elkövetett kihágásokért, lopásokért, dúlásokért, hamis tudományért, szent-egyházak megrablásáért, gyújtogatásokért, cson-

megmaradt saját felekezeti iskoláik pártolásánál és csak az intelligens — vagy nagyon szegény szülők jöttek a községi tanodába gyermekeiket beírattani. Az első évben tehát a nagy többséget az izraeliták képezték. Miután pedig a közs. iskolában a tannyelv magyar volt, a növendékek csakhamar magyarul kezdtek társalogni, mit halván a többiek és látván, hogy a növendékek nem csak nem pogányoknak, de magyaroknak neveltetnek, lassanként ott kezdtek hagyni a saját felekezeti tanodájukat és jöttek a községbe. Ez volt a kezdet, azon túl évről évre növekedett a tanoncok száma.

Jött az 1877-iki év, mikor is Zempléni megye tanfelügyelője látogatta meg az intézetet és elismerőleg nyilatkozott haladásáról. Ez csak egy rugó volt arra, hogy a nép még nagyobb bizalmat tápláljon az iskola iránt.

Jött azonban az 1878-iki év és ekkor az intézet nagy szerencsében részesült, mert méltóságos püspök dr. Suszter Constantin erre tevén meg egyházi körútját s a községi iskolát meglátogatta. Az ő véleményétől nagyon sok függött, mert a nagy közönség ismervén ő méltósága e tekintetben szakjártasságát teljes bizalommal volt bölcse belátása iránt s a paedagog püspök nemcsak hogy semmi rosszat nem talált, sőt teljes meglepéssel távozott a gyermekereg köréből, melyet személyesen kikérdezett úgy hit- valamint a többi tantargyakból. Nem volt ezután senki, ki nem bizott volna meg az iskola nevelési képességében, mert bővíteni kellene az intézetet, hogy a gyermekereget mind befogadhassa.

E hó elején megtörtént még az is végre, mint városunk egyik notabilitása ő méltóságánál tett tisztelgése alkalmával értesült, hogy ő méltósága az eddig is pangott felekezeti iskolát bezáratta, mivel az egy ily jó alagra fektetett községi iskolánál feleslegessé vált, egyszersmind felkérte az illetőt, hogy az hivatalos körénél fogva oda hasson, hogy a keresztény gyermekek mind bemenjenek a községi tanodába, míg ellenben ő méltósága nem fogja elmulasztani helybeli lelkészét arra felkérni, hogy a hittan a legrendesebben oktassék.

Bár soká támogathatná a népnevelést ily onzetlen joakarattal az érdemes főpap és valódi emberbarát!

Zseléty Bogdán,
néptanító.

Különlélek.

— Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó végével lejár, hogy újabb megrendelésüket mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Azon fogadtatásnak, melyben Magyarország koronás királya a gácsországi hercegtől Gödöllőig részesült, egyik fényes látogatását képezi a sátoralja-új helyi. Azt nem mondhatjuk, hogy a megye arisztokracziája teljes számban képviselve lett volna a tisztelgésnél, de a legmagasabb elem, melyben a megye tisztviselőse s a kir. hivatalnokok is értendők, eléggé impozáns tömegtől állt ki. A fogadtatás fényét nagyban emelte a kir. egyházmegyének teljes ornatyban megjelent püspökei a jászóvári prémontrai apát s Kassa város küldöttsége, élén annak polgármesterével. Pont két óra 10 perczkor robogott be a gyönyörűen feldíszített s Erzsébet királyné nevét viselő moz-

gókért, emberölésekért s minden néven nevezendő gonosz cselekedetekért közbocsánatot hirdet, hogy soha senki a megnevezett vármegye lakosai közül azok miatt sem most, sem jövőben meg ne háboríttassék; ha mit ezentúl tesznek, abban hét esztendő múlván láttat igazságot, addig pedig minden dolgaikat igazítsák el egymás között békességgel. — Ez kelt febr. 9-ikén. Három nappal utóbb, február 12-dikén adta ki a király egy másik levelét, a mely már Ung vármegyéhez is szól s a melyben a nádori birságok fejében megajánlott subsidium behajtásáról rendelkezik: „mivelhogy — ugymond — királyi kegyelmünk irgalmából a törvény igazságát elengedtük, ez okon tartoztok országunk védelmére való segítségül portánként egy arany frtot adnotok; biztos embereinket küldtük azért köztetekben, hogy rovást tennének s a mondott adót porta szám szerint hamarsággal beszédnek; akarjuk azonban, hogy az egy telkes nemesek és a lengyel hódoltság e rovás alól szabadok legyenek; ti is azért a rovókat az ő tiszteletükben semmiképen gátolni ne merjétek, különben bizonyosak lehettek benne, hogy rövid nap alatt az itélőmestereket küldjük reátok. A rovók pedig mindenekben ezen mi parancsolatunkhoz tartsák magukat és senkitől semmit az ő tartozásán felül az adóban ne vegygynek.“

Igy ment végbe a nádori törvényszékek megszüntetése a két szomszéd megyében már 1473-ban. Igaz ugyan, hogy eredetileg csak elhalasztásról, a még életben lévő intézménynek csupán hét esztendőre való felfüggesztéséről volt szó, de a további fejlemények úgy hozták ma-

dony a pályaudvarba s még jó formán meg sem állt az midőn ő felsége megnyitá salonkocsija ajtaját s egész könnyúséggel lépett a körben állt küldöttségek elé. E pillanatban sőt már azelőtt is zajos „éljen!“ kiáltások hangzottak fel a pályaudvar hosszában ellepő tömeg részéről, mely előtt a sátoralja új helyi önk. tüzoltóság képezett sorfalat. A lelkes üdvözlások csilapultával, a megye főispánja, Dökus József hosszabb beszédben fogadta a magas vendéget, melyre ő felsége meleg szavakkal válaszolt. Ezután következett a tisztelgő hiv. testületek és küldöttségeknek a főispán által való bemutatása, melyeknek egynemely tagjához pár kegyteljes szót is intézett a király. Az itt időzés 3 percznyi tartama bár gyors elbánást igényelt, mégis akiket illetett, részesülhettek azon kegyben, hogy a monarcha figyelmét ki nem kerülték. Aránylag leghosszasabban szót a kassai polgármesterhez s míg valamennyi előtt csak meghajtá magát, Sennyey Pál báróval, e szavak kíséretében: „hogy van kedves báró!“ kezét fogott. A még 5 percczel megtöltött idő is letelvé, ismételten meghajtá magát a tisztelgők előtt ő felsége s azzal gyorsan a vonatra szállt, melyet a mozdonyvezető alig észrevehető lassúsággal indított meg, a lelkesült tömeg folytonos éljenzései közt. — Meg kell itt említenünk, hogy a vasuti indóház és a vonal többi indóházai kidíszítéséinél egész Szerencsig, S.-a. Újhely lelkes hölgyei is, a díszítéseket rendező Kolos Manó mérnöknek kiváló és elismerésteles segélyére voltak, koszorúik, virágai s egyéb szükségesek segélynyújtásával. Csakis így történhetett az meg, hogy a díszítések aránylag kevésbe, 1200 frtba kerültek. A m. é. keleti vasut mérnökara szintén kiváló elismerést érdemelt, a vasutvonal töltéseinek illetve felépítményeinek rendezése s minden biztonsági intézkedések körül megtett ügybuzgóságukért. Különösen feltűnt s a szemnek kellemes látványt nyújtott a legnagyobb szorgalmat igényelt planirozása. Ezen vonalon ugyanis a felépítmény palkája és a kavicságy majdnem deszkasimaságra volt teregetve, a felülvizsgálat pedig a menet biztonságáért a csin tekintetében Kolos Manó mérnök elismerésével tettezt meg, ki a munkálatokat aránylag csekély erővel aug. 29 tól szept. 19-ig végezte be. Ohajtottuk volna e helyütt a főispán üdvözlő beszédét s a királyi választ is legalább kivonatilag adni, de miután nálunk a zurnalistára még nincs annyi tekintet, mint a művelt nagyvilágban s számára ily ünneplésségeknél csak is a félretolt tumultus között engednek helyet, a mint itt is történt, ez ohajjunkt nem teljesíthetjük. Utána jártunk, hogy legalább hallomás után reprodukáljuk a fejedelmi szót, de miután azt három embertől, három küldöttségtől szót kellett elbádni, e helyütt egykire sem reflektálhatunk. — Újhelytől Szerencsig az átrobogó vonat minden pályaudvarnál az illető községek világi és egyházi előkelőségei üdvözölték; Sárospatakon a iskola növendékei a vonal hosszában képezték sorfalat, osztályok szerint a legkisebbtől a legnagyobbig. Szerencsen pár perczre megállt a vonat s kiszállt ő felsége s bár a kir. udvar más nem volt kijelölve, mégis a kassai, a sárospataki s szerencsi tüzoltók parancsnokait s a járási szolgabíró üdvözlését elfogadta s velök leereszkedőleg beszélgetett.

Szüreti kiáltások. A folytonosan esős, borongós időjárás igen lehangolta szőlősgazdáinkat, mely-

gukkal, hogy Zempléni megye soha többé ne lason nádori congregatiót. Még nem telt volt le a hét év, midőn 1478-ban a király a nádori gyűléseket, néhány déli megye kivételével, az ország többi részeiben is felfüggeszti öt évre, 1481-ben pedig ez ideiglenes intézkedést az egész országra kiterjesztve, ismét meghosszabbítja; meghagyván egyszersmind, hogy időközben gondolkozzanak az ország rendei, ha mi más módját tudnák találni a jó igazságszolgáltatásnak. Így érelődött a dolog s a nádori törvényszékek már tényleg meg voltak szüntetve, mire az 1486-dik évi első törvényczikk kimondta, hogy örök időkre eltöröltessenek és sehol ezentul ilyenek ne tartassanak.

Az 1486-ik évi törvények gondoskodnak a megyék megfelelő szervezéséről is; erről egy-két szóval emlékeztem fentebb. Hogy a megindult megyei élet fejlődését tovább vázoljam, nem tartozik e rövidre szánt sorok feladatához; csupán érinteni akartam egy oly pontját megyénk történetének, a mely nemcsak általános szempontból véve fontos, hanem különösen érdekes azért is, hogy épen Zempléni vármegye volt az első, a hol a nádori congregatiók megszüntetése által igazságszolgáltatásunk üdvös átalakulása s ezzel az addig elnyomott magyar törvényhatósági élet kezdetét vette.

Nagy Gyula.
(Vége.)

ha még tovább fogjuk odairni h vannak. Az utób indult a szőlő; mely az aszu ké azt engedték ren szüretünk lesz. M dolog, hogy a csalódással válna mindenféle aggas les és napfényes most beállhatna nincs kadencia kintben beköve koznak, hogy ha már most megsz indult fejlődésnek.

A zempléni lapi megtámadás figyelmét is felk deni egyik osztál való bepillantás mert vizsgálatra ur körünkben tó szonyok között hogy küldetésér vád konstatala lapok egynemél ról beszélt. No sem alanyát ne lát óriási rend tuma nem mai, szakba s amely megyei bizottm ügy rendezése nyen, min: kön fog e zavaros t még találgatásá kiküldöttségé végre ér, de a árvászeknek l előidézésében, nagy számú fo lasztásait is szo rehozni igyeke nézve mégis ke minthogy tudat hagyományosá

A városi sincs, a kortes lyik. Vasár- és zik belé a pincz völgye. Az ért nekedek, mely alárendelt kuty és modern mi A népribunni t parasztiság kin kal“ s azóta 1879-iki penés magát a kérge annak idején e bálványát szat konstataljuk, h emelkedésének kívül eső régió sának tudatába jaiba; mely folytonosan ta rának szerezz e kérdésnél a szont szánako bár nagyon k nek is egy ol csingat, itt is sok csengése lesét is méltá lyéhez édes elnyelhesse; czára, titkon rál s örül, ha lási egyenjog gatott és ro tanulhatna A látva azt, ho szonyok köz és okos vez választotta. által megm felocsudik és vényre. Ugy A kas kitüntetést m é s e é r t márkay Józ lós 79-iki, duk Ambru velet. Kom ezüst érme m é s e é r t nyei, gr. K. András 79- lyai, Adrián kab 79-iki Koós Káro tályai, bor örökösök 7

ha még tovább is így tart, az ideai szüretet sem fogjuk odairni hol jobb bor-éveink följegyezve vannak. Az utóbbi hetekben oly szép fejlődésnek indult a szőlő; a felerészen kihaladt bogycsók, mely az aszu képződés egyik lényeges feltétele, azt engedték remélni, hogy minőségileg értékes szüretünk lesz. Midőn e sorokat írjuk úgy áll a dolog, hogy a remény 2-3 nap alatt keserű csalódással válhatik, amennyiben a rothadásnak mindenfelé aggasztó jelei mutatkoznak. A jó, szel és napfényes idő e rothadási folyamatot még most beállíthatná, de ha tovább is tart az esőzés, nincs kadencia azon pusztulásra, mely itt e tekintetben bekövetkezik. Sokan már azon gondolkodnak, hogy ha az idő engedi, nem volna-e jobb már most megszüretelni, mely esetben a veszni indult fejszének legalább nyelét megtarthatják.

A Zemplénmegyei árvászek ellen irányult hirlapi megtámadások szele a belügyminisztérium figyelmét is felkeltette s az nem is késett leküldeni egyik osztálytanácsosát az itteni árva-ügyekbe való bepillantás végett Bepillantásnak mondjuk; mert vizsgálatra az a 3 nap, melyet a tanácsos ur körünkben töltött, még rendes ügymeneti viszonyok között is kevés volna. Mi azt hisszük, hogy küldetésének valódi célja leginkább azon vád konstatálására irányult, mely az országos lapok egynemelyikében nagymérvű sikkasztásokról beszélt. No e súlyos bünténynek sem tárgyát sem alanyát nem találta meg itt, de igen is talált óriási rendtelenséget, melynek azonban dátuma nem mai, de benyulik egész a Bach-korszakba s amelyért a felelősség leginkább a korbéli megyei bizottmányt terhelheti, mely e nevezetes ügy rendezése fölött többször, nem annyira könynyen, mint könnyelműen siklott el. Hogy miként fog e zavaros ügy le- és kibonyolodni? jelenleg még találgatására sem vagyunk képesek; a megyei kiküldöttség nehéz feladatának egyszer majd csak vége ér, de azt merjük mondani, hogy a mai árvászeknek legkisebb része sincs e zürzavar előidézésében, de igen is abban, hogy a különben nagy számu folyó ügyek mellett, elődjeinek mulasztásait is szorgalmával amennyire annyira helyrehozni igyekezett. S ha ez odiosus ügynek ránevezze mégis kellemetlen oldala van, az nem más, minthogy tudata és akarata ellenére lett annak hagyományosává.

A városi tisztújítás határnapja még kitűzve sincs, a korteskedés azonban már is javába folyik. Vasár- és ünnepnapokon csak egy viszhangzik belé a pinczék városa s a Zsolyomka regényes völgye. Az értelmiség ellen szörnyű nagy a fenekedés, mely Ujhelyt végre is kiakarja emelni alárendelt kutyabagosi helyzetéből, egy értelmes és modern műveltségű előjáró megválasztásával. A néptribuni méltóság talapatára emelt arany-parasztiság kimondá a jelszót, hogy „le az urakkal“ s azóta a szentlélek hiterősítő balzsama, 1879-iki penészes képében, liter számra veszi be magát a kérges marku demokraczia ereibe, hogy annak idején egy szívvel és lélekkel állítsa fel báványát szánandó tudatlanságának. Örömmel konstatáljuk, hogy az iparosság azon része, mely emelkedésének lépcsőjét nem a hivatása körén kívül eső régiókban keresi s anyagi gyarapodásának tudatában nem szédül az urhatnáság karjaiba; mely az értelmi fejlődés útjára lépve folytonosan tanul, de csak azért, hogy általa iparának szerezzen tekintélyt, — egy értelemben van e kérdésnél a szorosan vett intelligenciával. Viszont szánakozásra ebreszt annak tudata, hogy bár nagyon kis számmal, de van az értelmiségnek is egy oly töredéke, mely ide is oda is kacsingat, itt is ott is szépeleg; az ezüst forintosok csengése mellett a „veres pénz“ csörömpölését is méltányolja, de csak azért, hogy perselelyéhez édesgetve, szükség esetén valamennyit elnyelhesse; mely affektált felvilágosodottsága daczára, titkon a felekezeti gonoszaival cimborál s örül, ha itt is bármily kicsinke rést üthet a valódi egyenjogúságon. Az ujhelyi polgárság felizgatott és rossz irányban vezetett része bizony sokat tanulhatna Alsó Hegyalja lakosságától, mely belátva azt, hogy a mai bonyolult kormányzati viszonyok között szüksége van a népek értelmes és okos vezetőkre, előjáróit az intelligenciából választotta. Itt is úgy lesz az. A hamis próféták által megmákonyozott nép egyszer majd csak felocsudik ésbénító álmából s rátér a helyes ösvényre. Ugy legyen, csak aztán késő ne legyen!

A kassai borkiállítás (Tokaj-hegyaljáról) kitüntetés nyertek. I. Asztali borok terméseért: Koós Károly ujhelyi 79-iki, Nyomárkay József 77. és 79-iki ujhelyi, br. Vay Miklós 79-iki, Petrovics Elek kistornyai 79-iki, Heyduk Ambrus tokaji 78-iki boráért dicséző oklevelet. Komáromy Ferencz 79-iki tokaji boráért ezüst érmet. II. Szamorodni borok terméseért: Körffy Endre 79-iki seprős erdőbényei, gr. Károlyi örökösök 79-iki tarziali, Crosse András 79-iki Tályai, Dörner Ferencz 78-iki Tályai, Adriányi Gyula 79-iki tolcsvai, Patzauer Jályai, 79-iki mádi, Prihradni Guidó 79-iki bényei, Kab 79-iki mádi, Prihradni Guidó 79-iki bényei, Koós Károly 79-iki ujhelyi, Kéler Imre 77-iki Tályai, boraikért dicséző oklevelet. Gr. Károlyi örökösök 79-iki tarziali, Kresz János 79-iki tá-

lyai, Crosse András 78-iki Tályai, Hammersberg Jenő 79-iki lisszakai, Adriányi Gyula 79-iki tolcsvai, Radványi Gábor 79-iki tokaji, Fendrich Emanuel 79-iki Tályai, id. Farkas Lajos 68-iki ujhelyi boraikért ezüst érmet. Fendrich Emanuel 77-iki Tályai, Szabó József 79 és 77-iki tokaji, Crosse András 75-iki Tályai, Prihradny Guido 74-iki e-bényei, id. Farkas Lajos 66-iki s.-a, ujhelyi, dr. Szabó Gyula 74-iki Tályai, Blum Miksa 77-iki tolcsvai, Barthos Tivadar 76-iki s.-a-ujhelyi, Hammersberg Jenő 74-iki lisszakai, boraikért arany érmet. III. Aszu borokért: Kovácsy Gábor 74-iki 4 putt. Tályai, Kéler Imre 74-iki 2 putt. Tályai, Halmay Károly 74-iki ondi, Lónyay Gábor 4 putt. 74-iki kistoronyai, dr. Szabó Gyula 69-iki lisszakai, Patzauer Jakab 74-iki mádi, Bódogh Károly 68-iki s.-pataki, Évva András 63-iki 3 putt. ujhelyi, Kovácsy Gábor 78-iki Tályai boraikért dicséző oklevelet. Patay Sámuel 3 putt. 74-iki mádi, Évva András 74-iki 3 putt. s.-a-ujhelyi, Kovács Gábor 76-iki Tályai muskatal. Gansfried József 1 putt. 77-iki tolcsvai, Rosenberg Leop. 74-iki tokaji, dr. Szabó Gyula 2 putt. 74-iki lisszakai, Prihradny Guidó 74-iki erdőbényei 4 putt., Szabó József hegyaljai 76-iki, Komáromy Ferencz tokaji 79-iki, Kovácsy Gábor Tályai 77-iki, ugyanó Tályai 75-iki Weiss Márton tokaji 66-iki, Gedeon Jenő (Torna) 62-iki, Évva András ujhelyi 72-iki, gr. Károlyi László s.-pataki 65-iki, Szathmáry Kálmán 55-iki tolcsvai 4 putt., gr. Károlyi László s.-pataki 73-iki, Lónyay Gábor kistoronyai 69-iki, Vladár Emil 72-iki, Bárczay József Tályai 72-iki, Adriányi Gyula 66-iki, Hein Lipót 75-iki, Crosse András Tályai 73-iki boraikért ezüst érmet. — Hammersberg Jenő 74-iki tokaji 3 putt., Szabó József 74-iki muskatal aszu, Bódogh Károly s.-pataki 74-iki, Kovácsy Gábor 74-iki Tályai 5 putt., Paczauer Jakab 74-iki mádi muskatal, Kovácsy Gábor 77-iki hegyaljai 4 putt., Vladár Emil 66-iki, hg. Windischgrätz Lajos s.-pataki 75-iki, Bárczay Ödön 74-iki, dr. Szabó Gyula 74-iki hegyaljai 3 putt., Hammersberg Jenő 74-iki ó lisszakai 4 putt., dr. Szabó Gyula 74-iki hegyaljai 4 putt., Patay Sámuel 74-iki 4 putt., Hammersberg Jenő 79-iki ó lisszakai muskatal, Barthos Tivadar ujhelyi 66-iki, Nyomárkay József tokaji 48-iki, Prihradny Guidó erdőbényei 68-iki, Schönfeld Albert tolcsvai 48-iki, Lónyay Gábor hegyaljai 62-iki, dr. Szabó Gyula Tályai 58-iki, Patzauer Jakab mádi 74-iki, Golenich Ferencz tolcsvai 56-iki, Nyomárkay József ujhelyi 41-iki, Schönfeld Albert tolcsvai 56-iki, Bódogh Károly s.-pataki 62-iki, ugyanó ó-lisszakai 66-iki, Lónyay Gábor Tályai 55-iki boraikért arany érmet. — IV. Ürmös boraikért: Golenich Ferencz tolcsvai 56-iki, Nyomárkay József s.-a-ujhelyi 52-iki boraikért dicséző oklevelet. — Br. Vay Miklós 75-iki Tályai boráért ezüst érmet. — Lónyay Gábor k.-toronyai 56-iki boráért arany érmet. — V. Essentiáért: Adriányi Gyula tolcsvai, Halmay Károly 74-iki ondi termékeért ezüst érmet. — Fendrich Manó 74-iki Tályai, Patay Sámuel 1811-iki termékeért arany érmet. — VI. Kollektív tárgyakért: Tarziali vinczellér-képezde tananyag, bor, szőlőért arany érmet. — Zemplénmegyei fogház, sajtó, szalmatok, szőlőkösár stb. készítményeiért ezüst érmet. — Szabó János S.-a-Ujhely könyökrendszert sajtójáért dicséző oklevelet. — VII. Szesz-neműekért: Dorosnyák, Tályá égettbor (cognac) kiállításáért ezüst érmet.

Városunk unalmasan egyhangu életébe e hó folyamán több oly nap szövődött, mely azt szokatlan színeivel kellemesen tarkázta ki. Ezek nevezetesebbjei: a kassai püspök látogatása s a fejedelmi átutazás. Tegnap pedig a tisztánimeni ref. superintendencia tagjai érkeztek körünkbe a püspökkel, az ősi gyűlés s ezzel összekötött papszentelés megtartása végett. A vendégek magán házakhoz szállásoltattak el, kiknek tiszteletükre az itteni ref. egyház ma d. u. 2 órakor a megyeház termében közebédet ad, melye mintegy 150-en hívtak meg.

Bucsuszó. A sátoralja-ujhelyi szini évad holnap, hétfőn, szeptember hó 27-én véget ér. Mielőtt e város falai közül távozom, engedjek meg, ha e művelt műpártoló közönségnek, a mélyen tisztelt bérlőknek, kik a hat hétre terjedő időszak alatt előadásaimat lankadatlanul pártolták, a helybeli sajtónak s hatóságoknak igentelen törekvésem méltánylásaért, támogatásért és jóindulataért szívem jobb felőlől fakadó őszinte köszönettel s kérem, ne vonják meg tőlem a legnyilvánított, s kérem, ne vonják meg tőlem a legbecsesebbet, legdrágábbat: nagyrebecsült jóemléküket. Sátoralja-Ujhely, 1880. szept. hó 24-kén. K r e c s á n y i I g n á c z, színigazgató.

Az „Ország-világ“ XX. száma gazdag tartalom és szép kivitelű képekkel jelent meg. E képes lap eddig is általános elismerést vívott ki magának a magyar olvasó közönségnél, mely számos, fokként emelkedő fametszetein s népies tartalmán kívül minden hónapban egy művészi kivitelű mellékletet is hoz.

Jutalomjáték. Holnap, hétfőn, Krecsányiné Kiss Veron jutalomjátékul s az évad befejezésül „A böregér“ nagy operette adatik. Ajánljuk

ez előadást műpártoló közönségünk figyelmébe és pártfogásába.

A „Képes Családi Lapok“ 51-ik számát vetjük, mely gazdag tartalommal és Helvey Laura művésznő színnyomatu arczképével jelent meg.

A forumról.

A helybeli kir. törvényszék fenytő osztálya előtt aug. 30-án érdekes végtárgyalás folyt le. A tényállás az ismert kir.-helmezi dynamit-robbanás körül forgott, mely állítólag mult év november 11-én reggel Elek János kir.-helmezi gőzmalmában történt. A tény elkövetésével vádolva s vád alá helyezve Klein Ábrahám, a Kesztenbaum Simon kir.-helmezi gőzmalmában volt gépész, és Kesztenbaum Ármin voltak. A végtárgyalás, mely délelőtt féltől negyedtől délig s délután 3 órától felhétig meglehetősen számú halgatóság élénk érdeklődése közt folyt le, azt eredményezte, hogy a vádlottakat terhelő tanuvallosások a kivilágosodott ténykörülmenyekkel összevetve, nem kelthették még a kir. ügyész-ségben sem azon hatást, hogy vádlottakat csakugyan a tény elkövetőinek kellene tekinteni. Nevezetesen több oly fontos gyanuok, a mely a vizsgálat során a bíróságot azon erős föltevésre indította, hogy a dynamit patronokat az Elek János malmában levő fütőfába vádlottak dugták, a tanuk vallomásainak minden oldalról történt meglátolása után alapját vesztette. Minek következtében vádbeszédebeu már maga a kir. ügyész is vádlottaknak bizonyítékok elégtelensége okából való fölmentését kérte, mi a védelem után csakugyan megtörtént, de a vádlottaknak javára azon módosítással, hogy azok a büntény elkövetésének vádja alól bizonyítékok hiányában teljesen felmentettek, s Klein Ábrahám vádlott 9 hónap óta megszakítás nélkül tartott vizsgálati fogságát elhagyhatta. A védelemből — mint különösen érdekes pont — az említendő fel, hogy a védőügyvéd a fennforgó körülményekből azt, miszerint a robbanás dynamit által eszközöltetett volna, nem látta bebizonyítotttnak, s főleg ebből kiindulva kétségbe vonta azt, hogy az Elek János fütőfájában talált dynamit-patronok a malmmon kívül álló idegen személy által csakugyan robbantási célból lettek volna elhelyezve. Ellenkezőleg a védelem inkább azon lehetőséget tartja valószínűbbnek, hogy a robbanás ártatlan üzleti manőver volt, jámbor puszkaporrobbanás, s ezen ürügy alatt dynamit-patronok keresése és találása, mely komédiát valaki pusztán üzleti manőverként Kesztenbaum Simon kir.-helmezi szomszéd gőzmalom-tulajdonos bezavarására, gőzmalmának megbuktatására rendezett.

Színház.

Szombaton Boccacciót, Souppé gyönyörű zenéjű operette jét mutatta be Krecsányi, a fel-emelt helyárok daczára, oly nagy közönségnek, a minővel legfeljebb a „Proletárok“ első előadásakor találkoztunk. Nem hiába vert ezen operette annak idején oly nagy port, de elragadó szép részletei s az egésznek összhátása elbűvölhetik még a leglaikusabb hallgatót is. — Hát mikor azt a szeretetreméltó olasz kis novellistát (a kit különben munkáiból nagy kopének ismerünk), Krecsányi Sarolta személyesíti! E szerepben alakítási tehetsége magaslatára emelkedik s minden mozdulatában el kell ismernünk a művészi erőt, a valódi routint. A festői costume ök, melyekben megjelent, méginkább fokozták azt a hatást, melyet játékaival keltett. Az előadás a közönség általános meglegedésével, tetszésével találkozott, a szereplők: Krecsányiné, Molnár Erzsi, Dálnokiné, Dálnoki, Kiss jó kedvvel, jelesül működtek közre, a mellékszereplőket is elismerés illeti. A gyönyörű quartette, Krecsányi Sarolta duette-je Molnár Erzsivel viharos tapsokra ragadták a közönséget. Dálnokinak s Kissnek pedig az ügyes couplette-eket háromszor-négyszer is ujránki kellett. Vasárnap, hétfőn s csütörtökön ismételték Boccacciót, mindannyiszor telt ház előtt.

Kedden, Dálnokiné-Váczi Vilma jutalomjátékul a „Proletárok“, szinpadunkon másodszer. Azt hittük, hogy a kitűnő darab vonzereje s a jutalmazott neve nagyobb közönséget hoznak össze. Dehát a „Proletárok“ — szerencsétlenségre — nem operette s a jutalmazottnak benne csak igen jelntéktelen szerepe van! Pedig bizony Csiky e nagyszabásu szinműve olyan, melynek szépségeit csak többszöri előadás után lehet teljesen felismerni. — Halottunk egyes észrevételeket a darab fogyatkozásaira nézve, holott pedig azon pont, mikor Timót Pál, ez a rendkívül sajátos alak ostoba szerelmesből egyszerre az atyai érzelmei világába pottyán, mondjuk: még ez sem szül a nézőben visszatetszést, még ebben is be kell ismerni a kritikának is a jeles szerző teremtő erejét. Kiss Mihály ez alakot jelesen személyesítette, ugyancsak ezt mondhatjuk Dálnoki „Mosolygó“-járól. Benedek (Darvas Károly) szép tehetségét teljes érvényre emelte, sok melegséggel s finomsággal szavalt. Krecsányi (Zátonyi Bencze) ügyes alakítást mutatott be. — Lénárdné jó Sze-

dervary Kamilla volt, míg Krecsányiné a kedves Irént, a darabnak e legmegnyerőbb alakját, valódi ártatlanságában s bájaiban állította elénk. Krecsányiné szép tehetségét a drámai téren, lehetetlenbe nem ismernünk. — Dálnokinének — mint fentebb mondtuk — jelentéktelen szerepe volt, de ebből is kitűnt az ő szép tehetsége s megjelenésekor virágcsokrokkal fogadta a közönség. — Az előadás sikeréhez hozzájárultak még Kissné, Aranyhegyi, Komlóssy, Bácskay Julcsa stb.

Szerdán „Hamupipőke“, pénteken népelőadásul, leszállított helyárrakkal „Lumpaciús-Vagabundus“. Szombaton Krecsányi Sarolta jutalmára „Három pár cipő“. — Erről még jövőre meg fogunk emlékezni.

Krecsányi hétfőn bucsut vesz tőlünk. Be kell ismernünk, hogy sok jó estét szerzett Ujhelynek s igyekezett megfelelni azon kötelességeknek, melyeket egy loyális színigazgató elé a nagyközönséghez való viszonya szab; másrészt — hiszszük — Krecsányi sem visz magával rossz emléket Ujhelyről s a pártolást, melylyel itt találkoztott, Ujhelyhez mérten, nem tartja ki nem elégitőnek. [Különben meg van az írva régen:

„A milyen az adjon isten, olyan a fogadj isten!“

Óhajtjuk, hogy Krecsányi Kassáról, — hova neki sok szerencsét kívánunk — édesen emlékeztek vissza az Ujhelyi közönségre F.

Nyilvános köszönet. Alólirott parancsnokság szíves kötelességét teljesíti, midőn főtiszt. Suszter Constantin megyés püspök ő méltóságának a helybeli önk. tüzoltó-egylet betegsegélyző tőkéjére tett 30 frtnyi kegyes ajándékát nyilvánosan megköszöni. S.-a.-Ujhely, 1880. szept. hó 14-én. If. Farkas Lajos, az önk. tüzoltó-egylet alparancsnoka.

Nyiltér.

E rovatban közlöttekért semmi irányban sem felelős a szerk.

A bíró választáshoz.

Ki sült tehát végre, miért nem kell qualificalt bíró. Azért harczolt hát Jelenek uram oly

nagyon ellene, hogy a jóhiszemű polgároknak önmagát tolhassa fel. Hanem elfelejtett valamit. Mert hát csak mégis szeretnénk mi tudni, hogy a mi bírójelöltünk voltaképpenn kicsoda és merre van hazája, hogy hívták őt és vajjon az orthodoxok vagy a haladókhöz tartozott-e, mig jónak nem látta vallásának köpenyét megfordítani s véne megmondoljuk, hogy rászavazzunk-e vagy nem.

E kérdésekre aligha meg fog felelni a tisztelt jelölt ur, azonban én tudok életéből olyasmit felmutatni, melylyel bizonyára nem fog dicsekedni, a mit — ha még tovább feszíti a hurr — nem fogok késni a t. közönségnek tudomására hozni.

Réday Lajos.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORÚTH ELEMER.

Sátoralja-Ujhely

ELŐIRÁRTÁS

Egész évre 6

Félévre 3

Negyedévre 1

Bérmint-tlen le

ismert kezektő

nak

Tízratos nem

viszsz

Egyes számban

A nyilttérben m

mond sor di

A tanu

Halad a rekvó világ; nem egészen épen azért ne gedhetlen kö

Megyén multu, hogy kiválólag az latlan ideger megilleti, de korához mérte kiváló dicsek

Magyar többek között kedni szere van, de gyatárgyaink ki a mi még cs ket részletez ges és mege

Három h zetesb, vagy nyebb intéze udvara meg venne lett.

Ez élér talható, arra léte nem cs megillető, h jére vonatko ges is. Év száma, hogy vánuló jó ak akkor is r látnók is az azokban a gondosság

A tém hogy közjó rázza az a szellemi és közel mult rint a jelen azért, ki áldozatot

Elism hitében t főleg ped az alább l

Terr kaint tes ezt teszi közölheti séget, h elejét ver

A kincse; e fáradozni S hogy a velt nagy tudjuk és nálunk s juk azt, ran sok, hogy szá kolába. S mánya n épen azé

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

A bodrogközi tiszaszabályozó társulat

folyó évi szept. 18-án tartott igazgató választmány, az október 1-től végrehajtás által beszedendő bank annuitási hátralékoknak mily módon leendő kielégítése, a töltés erősítési munkálatoknak folytathatása, a társulati adósságoktól esedékes terheknek a végleges kölcsönben részesülhetőség is kieligithetése vegett folyó évi október hó 7-én S.-a.-Ujhelyben a megyeház nagy termében délelőtti 10 órakor

rendkívüli közgyűlés tartását

rendelvén, erre a társulati birtokosok s érdekelt községek előjárói azzal hivatnak meg, miként a meg nem jelenők a fentebbi czélok elérésére szükségglendő s megszavazandó előleg-kölcsönbe beleegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1880. szept. 19.

Az igazgató választmány meghagyásából:

Diószeghy János,
társulati alelnök.

H i r d e t m é n y .

Zemplénmegyébe kebelezett s a közbirtokosság tulajdonát képező L.-Bénye községben a korcsmáltatási jog f. évi 1881. január elsejétől számítandó 3 egymásután következő évre f. év októberhó 1-én árverés útján bérbe fog adatni. Bővebb értesítést ad Kelemen Antal Legyes-Bényén u. p. Szerencs.

1-1

Haszonbérleti hirdetmény.

A gróf Szirmay Alfréd szirma-bessenyői uradalmához tartozó, gazdasági épületekkel jól felszerelt 1269^{37/100} osztályozott holdat tevő, Miskolcztól 1/2 órányira fekvő pusztazbuskai **szántóföld és rétből** álló **tagbirtok** tetemesebb mennyiségű vetésekkel együtt, az 1881. évi ápril hó 1-én kezdődő **6 egymásutáni évekre**, zárt írásbeli ajánlatok útján **haszonbérbe fog adatni.**

A legalacsonyabb ígéret, mely elfogadjatik, a jelenlegi bérösszeg 8500 frt, a 10% bánatpénzzel ellátott ajánlott levelek, melyekben a haszonbérlet feltételei is kötelezőkül elismerendők, a tisztartói hivatalhoz Szirma-Bessenyőre (u. p. Miskolcz) küldendők be, hol azok az 1880. október 20-ik napjának délutáni 3 órájáig fogadtatnak el, mikor az ajánlatlevelek felfognak bontatni.

A bérleti feltételek Szirma-Bessenyőn a tisztartói hivatalnál, valamint Miskolczon Varjassy Ferencz uradalmi ügyésznél megtekinthetők.

Szirmabessenyőn, 1880. évi szeptember hó 10-ik napján.

☞ **jószgigazgatóság.**

(Utánnymat nem díjaztatik.)

1-2

HIRDETMEŒY.

A varanói takarékpénztár mint részvénytársulat ezennel közhírré teszi, miszerint takarékbetétét f. év október hó 1-ső napjától 6%-al fogja kamatoztatni.

Varanó, 1880. szeptember hó 21-én.

1-1.

Az igazgatóság.

Hirdetés.

Mélt. gr. Sztáray Antal ur nagymihályi uradalma részéről mintegy 300 drb öreg sertés kihizálására becsült Ungmegyében, Vinna, Koducsá, Klokorcó és Kussin községek határaitban egykapcsolatban fekvő tölgy- és bükkmakkoltatás fog f. évi szept. 30-án Nagymihályban az uradalmi irodában árverés útján eladatni.

Az uradalmi igazgatóság.

Nyomatott Sátoralja-Ujhelyben a „Zemplén“ gyorsajtóján 1880.

Regale bérbeadási hirdetmény

a gróf Almásy nemzettség és birtokutódai tulajdonához tartozó Bodzás-Ujlak városábani korcsma, szeszesitalmérés- és vásárjog 1880. évi októberhó 24-ik napján délelőtti 10 órakor Bodzás-Ujlakon az uradalmi tiszt lakban 1881-ik évi január 1-től kezdődő három egymásutáni évekre nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Miről bérleni szándékozók azzal értesittetnek, hogy bánatpénzzül 350 forint lesz leteendő és hogy az árverési feltételek alólirtnál S.-a.-Ujhelyben megtekinthetők.

S.-a.-Ujhely, 1880. évi szópt. 22-én.

Bydeskúthy Sándor,
uradalmi ügyvéd.

Csász. kir. osztr. szabadalommal
és
porosz királyi miniszteri jóváhagyással.

Dr. Borchardt illatos növény-szap-
pana, a testbőr szépítésére és jobbitására, elismert hatékonysága minden bőrküüteséknél, eredeti csomagocskákban bepecsételve 42 kr.

Dr. Lindes tanár növényi rudaes-
kenőcse, a haj fényét és ruganyosságát fokozza és egyszersmind az oldalhaj összetartására is alkalmas; eredeti darabokban 50 kr.

Dr. Béringuier fü-gyökér-hajolaja, a haj és szakáll sürüsítésére és fentartására, 1 palack ára 1 o. é. frt.

Dr. Koch növényecukorkái, ismert jelességü háziszor hűtés, rekedtség, nyálkásodás és torokkarcolásnál stb. 70 és 35 kros eredeti dobozokban.

Dr. Hartung China-héjolaja, a haj növesztése és szépítésére peccsételt és pohárban bélyegzett üvegekben ára 85 kr.

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana, a fogak és a foghús épentartására és tisztítására a legáltalánosabb és legbiztosabb szer; 1/4 és 1/2 csomagkákban à 70 és 35 kr.

Balsamos olajbogyó-szappan, a bőr finomsága és puhaságára éltető és tartós befolyása által tünik ki; 35 kros csomagokban.

Dr. Béringuier zamatos korona-
szesze, értékes illat- és mosóvíz, mely az életszer-
veket erősíti és üditi; eredeti palackokban à 1 frt 25 kr. és 75 kr.

Leder testvérek balsamos földi-
dióolaj-szappana, darabja 25 kr. 4 db. 1 csomagban 80 kr. Különösen családoknak ajánlható.

Dr. Hartung növény-kenőcse, a haj-növes felköltésére és felélesztésére, bepecsételt és üvegekben bélyegzett tégelekben à 85 kr.

Az egyedüli elárusítás fent kített árak mellett: **Sátoralja-Ujhelyben**

Szentgyörgyi Vilmos urnál,

valamint az ország több gyógytáiraiban s nagyobb gyarmat és diszmiáru üzleteiben.

Hamisítások ellen különösen óvást teszünk.

Rajmond és társ,

cs. kir. szabadalom-tulajdonos **Berlinben.**

ZEMPLÉN.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmertelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

Észrevétel nem adtnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A szilveterben minden garmond sor díja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.

Kiemelt, díszbetűs s körzettel ellátott hirdetésekért termékek szerint, minden centiméter után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetést a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Boldogulásunk A.B.C.-je.

Aki az írás és olvasás mesterségét meg akarja tanulni, annak az a.b.c.-én kell kezdeni a dolgot. Az a.b.c. a kulcs a cél elérésére.

Aki meg azt akarja, hogy szép ruhája legyen, előbb pénzt kerít, aztán kelmét vesz s úgy varratja azt meg; szóval mindennek megvan a maga útja-módja ezen a világon. Ezeket az utakat-módokat meg is tartja, követi minden józanészű halandó; ha ugyan célt érni, kívánt sikert aratni akar. A leg-egyszerűbb ember is alól kezdi el a házépítést a fundamentomnál s csak úgy lassan halad feljebb-feljebb a tetőhöz.

Csupán Magyarország alkotmányos kormánya az, a melyik nem akarja belátni, elhinni, hogy míg csak ott fenn babrál, Bécsbe szaladoz és a tetőt építgeti, addig az alapnak való, a nép elporlik s késő lesz a fundamentomot akkor akarni erősíteni, mikor már nem lesz miből, nem lesz anyag hozzá.

Az ország építésének, a népkormányzásának s a közélet felvirágoztatásának is megvan a maga a.b.c.-je; megvan kivált nálunk Magyarországon.

Nem ám a vasutak nyakra-főre való építésében; nem a sugárut létesítésében; nem a törvények rohamos alkotásában, sőt nem is az Ausztriával való kiegyezésben áll a mi boldogulásunk a.b.c.-je, hanem a földmívelésnek mindenekelőtt való és minden módon eszközözendő emelésében; a föld- és erdőbirtok értékének magasításában.

Különös az, hogy mindig mindenki azt fujja: „földmívelő ország vagyunk”; de azért semmi sem történik a földmívelés érdekében.

Az egyetlen b. Eötvös miniszter volt az, a 67 óta működő miniszterek között, ki komolyan foglalkozott a magyar népek ok-

szerü földmívelésre való oktatásával. Ő, szegény, a halála előtti években, kieszközölte volt az országgyűlésben, hogy erre a célra felvettek az államköltségbe 50 ezer forintot. Ezen a pénzen külföldre küldött ötven ifjú különböző országokba. — Voltak, Svajcuba, Bajor-, Német-, Olaszországba, Belgiumba és másuvá is küldve érettkorú ifjak, kik komomoly odaadással készültek arra a pályára, mely a földmívelés előbbre vitelét célozta. Eötvös az 1868. XXXVIII. t. cz. végrehajtását nemcsak úgy értette, hogy a nép egy kicsit írni, olvasni megtanuljon, hanem úgy, hogy a mindennapi megélhetéséhez szükséges dolgokban is oktattassék.

Báró Eötvös meghalt. Az ügy ő utána végkép elaludt. Pedig nem utolsó és nem is céltalan terv volt az: minden megyében egy földmívelés iskolát állítani s kivinni lassanként azt; a mi Svájcban, Belgiumban és sok más államnak is boldogságát meghozta, hogy a nehézkes és kevéssé jutalmazó külterjes gazdálkodás helyett a belterjes kapjon lábra a köznépnél is.... De hát mi, még a tanultabbak is, jónak és elégszék hisszük ma is úgy szántani, vetni, mint ősapáinktól láttuk, eltanultuk. A gépek használata, a vetés forgatása, a talajok különfélesége, a magvak megválasztása és sok más a mi a termésre, szóval az anyaföld jövedelmességére nagy befolyással van, a nép zöme előtt teljesen ismeretlen. Ezért nyomnak le bennünket ezen a téren is az osztrákok.

Pedig velők szemben ugyancsak kedvezőleg áll ám a mi dolgunk. Lássuk csak számok szerint.

Nagy Magyarországnak van összesen 15 millió lakosa, ehhez 47 millió hold termő és 8 millió terméketlen földje. Ennek egy esztendei jövedelme 975 millió, becserképe pedig 4246 millió.

Látni való, hogy a nádori törvényszékek, ámbár az igazságszolgáltatás központisága mellett az akkori viszonyok közt czélszerűbbet kigondolni alig lehetett, sem a közjó, sem az egyesek érdekei szempontjából nem lehettek kielégítőek. A százados gyakorlat a helyett, hogy sikeres irányban fejlesztette volna, inkább az intézmény elfajulására s oly visszaélésekre vezetett, hogy már Zsigmond kénytelen volt némely javító intézkedéseket behozni; de a rosz igazságszolgáltatás gyökeres átalakítása végre is csak Mátyás királynak s neki is a központiság felbontásával, a nádor egyik terhes kötelességének a főispánra, az egybecsődített congregatiók hatáskörének a megyére, mint törvényhatósági egységre való ruházása által sikerült.

Ez az a nevezetes fordulópont, melylyel a megyeiség tulajdonképpen kezdetét veszi, a megye mint törvényhatóság életbe lép, mint önálló testület fejlődésnek indul. Miután a nádor által eddig gyakorolt központi birói hatalom a főispánra szállott s a két-három vármegyéből is összesereglett rendetlen tumultuáris gyűlések helyét az egyes megyék közönsége által külön külön megválasztott kevesebb számú magistratus foglalta el, szükségképpen következett a megyei tisztikar szaporítása s az alispánok és szolgabírák tekintélyének öregbítése; egy szóval Mátyás királynak a nádori törvényszékeket eltörölő 1486-ik évi reformja a megyék életében minden esetre korszakot alkotott.

De el kell már, hogy mondjam, miként jutott ebben Zemplénvármegye az uttörő dicsőséghez:

A Lajthán tul (az osztrák-németeknél) van 20 millió lakos; ehhez 46 millió hold termő, 5 millió hold terméketlen föld. Jövedelmet előszednek minden évben 1314 millió forintot; a becserképét 7210 millió frtra teszik földüknek.

Világosan látni ebből, hogy a német értelmesség mennyire lesz bennünket. Kevesebb földből több nép jobban megél, mint mi a sokkal több és jobb földünkben; sőt, míg mi csak 675 milliót tudunk jövedelmeként előteremteni, addig ők kevesebb terjedelmű földekből vesznek be, tehát 336 millióval többet nálunknál.

Igy van ez mindenütt, a hol értik a földmívelésnek mostani okszerű módját; a hol a kormánynak gondja van arra, hogy a szegény népek módja és alkalmá legyen a földmívelésnek s így boldogulásának a.b.c.-jét megtanulni.

Pedig ha a népet oktatná, a maga mindennapos foglalkozására a hatalom s ezáltal a boldogulás útjára vezérelné, jó részben magának tenne hasznot, előnyös dolgot. Régi dolog már az, hogy a hol a nép boldog, ott az ország sincs másképpen.

De hát nálunk minden fenekestől fel van fordulva. A kormány nem győzi a közönséges bajokat intézni, örökösön lótt-fut pénz után, kölcsönök létesítésében. Ez alatt az uri fajták lopnak, csalnak, sikkasztanak, gyilkolnak, vadásznak, kártyáznak, dözsölnek és igazgatják a népet, mint előjárók, mint magas tisztségek viselői.

Romániában és Törökországban sok minden skandalum megesik egyszer-másszor a magasabb körökben, de úgy látszik, hogy Magyarország ma-holnap tullesz rajtok.

Nem úgy urak! Elöl, az a.b.c.-én kell kezdeni a dolgot. Szedjétek le a nép válláról a rengeteg terhet, melyet lassan hol egy, hol más titulus alatt reá halmoztatok és

Érintém föntebb, hogy az ítéletekből származó bírságok mennyire terhesek voltak a perlődő közönségre nézve s mily sok bajjal lehetett azoknak csak egy részét is behajtani; egy neme volt ez adónak, mely részint a nádor jövedelmét képezte, részint az igazságszolgáltatás költségeire fordított. Az aranyszabadságban élő nemesség nem viselhette jó szívvel a súlyos terhet, melynek még hozzá az a sajátos természete volt, hogy az igazságszolgáltatás jóságával és gyorsaságával megfordított viszonyban állott; nem csoda, ha minden kínálkozó alkalmat felhasználta, csak hogy szabadulhasson tőle. Más felől a központi hatalom is kész volt alkudozni s ha kellett, egy kis subsidiumért, a mire biztosan számíthatott az összeirt jobbágy porták után, szivesen elengedte a nádori törvényszéket s ezzel együtt a bírságokat.

Ezen az eset adta elé magát 1473-ban Zemplénben és Ungban, mit úgy tekinthetünk, mint első lépést a nádori törvényszékek végleges megszüntetésére.

Ugy volt a dolog, hogy jámbor eleink a két vármegyében a legközelebb lefolyt évek alatt nagyon sok rosz fát tettek a tüzre s ismerve már Mátyás erős kezét, méltán lehetett okuk nemcsak a bírságoktól, hanem különben is kemény megtorlásoktól tartani. A rabló csehek meg-megújuló zavargásai s a mi szintén nem volt példátlan eset, egyik másik falusi nemesnek velők való czimboráskodása, a lengyel Kázmér trónkövetelő föllépése, a hatalmas Perényi István hallatlan erőszakoskodásai, oly rendetlen állapotokat születtek, hogy a kölcsönös dulasok, foglalások és bir-

TÁRCZA.

A nádori törvényszékek megszüntetése Zemplénmegyében.

(1473-ban.)

(Folytatás.)

Minden ítélet megszabott bírsággal járt, a mit a vesztes fél tartozott fizetni s ez volt tulajdonképpen a „judicium”, melylyel a macskások többszörösen is megrovattak. A bírságokat a nádor részére a congregatio szétosztása után a róvók (exactores judiciorum domini palatini) hajtották be, képzelné lehet, mennyi bajjal s minő restantiákkal! Ez volt a törvénykezésnek az a kellemetlen része, mely egy felől a birói hatalomnak temérdek alkalmatlanságot okozott másfelől a haza fiait legérzékenyebb oldalukon érinté.

Nem csekélyebb bajjal s mindenkor nagy rendtelenségek közt ment végbe az ítéletek végrehajtása is; ha p. o. egy elfoglalt birtokot kellett visszaadni, vagy valami kár esetében elégtételt szerezni, a birói személyzet a gyűlés fegyveres közönségének egy részével együtt ment a dolog színhelyére, a hol aztán nem egyszer újabb pusztítás és prédálás következett, ha a perben győztes fél sógorsága és cselédsége ezt meggátolni képes nem volt s mivel a felek maguk is részt szoktak venni az executióban, a bosszu gyakran új erőszakot sőt vérengzést is szült.

teremtettek értelmes, jómódu föld-népet, olyan fundamentumot, mely vérszel, viharral szemben megáll s benneteket is megvéd; — különben leomlik az egész állam-alkotmány és mindent maga alá seper.

A földbirtokosnak mélyen aláüledt értékét fel kell emelni. már a földbirtokosok érdekében is. Meg lesz ez, mihelyest a helyes uzsora-törvény elkészül és az életbe lép. A milyen ur volt régen a földesur, olyan most a tőkepénzes; pedig a pénz-arisztokraczia sohasem vezetett még jóra.

Magyarország boldogságának kulcsa, a. b. c.-je ismét és ismét azt mondom, az okos földmivelés elterjedésében van.

Viski K. B.

Egy főpap a községi iskoláról.

Mi a leggyakoribb az életben annál, mint midőn az emberek oly dologról, oly intézményről, a melyet nem ismernek tökéletesen, tévesen vagy épen rosszalag vélekednek és nyilatkoznak. Mig ellenben nincs valami kívánatosabb az emberi jólét szempontjából, mint az, hogy a miről itélni akarunk, azt előbb hegyéről töveig jól megismerjük.

Egy példát hozok fel az emberi tévedések e leggyakoribbikára, mely csak nem rég ismétlődött és a rá következő jelenben meg is ázofolatott korunk odiosus szüleményeinek egyikénél, a varannói közs. iskolánál.

Hogy miért; nem vitatom, de köztudomású dolog, hogy nagynevű közs. miniszterünk, boldogult Br. Eötvös ez intézménye, eddig bár hol is lépett légyen a megtestesülés stadiumába, mindenütt ellenszenvre talált, egy részről az ujtások iránt mindenkor merev népnél, más részről és különösen a vallását féltékenyen őrző papságnál.

Ugyanezért, hogy mennyire igazolt az említett féltékenykedés, álljon itt a fenti iskola legújabb történelmének egy pár lapja s a könnyebb megérthetés okából a korábbi időkből is egy pár sor.

Az 1875-ik esztendőben keletkezett ez intézet, nem annyira azért, mintha elemi tanodája nem lett volna egyáltalán, mert volt, még pedig két felekezeti nyilvános intézete t. i. a róm. kath. és az izr. elemi tanoda, hanem e kettő nem ért fel egygyel, mert az iskolai alap nem engedte, hogy azok a város igényeinek megfelelőleg rendeztessenek be. Más részről pedig és főleg ez intézetek tanyelve tót és német lévén, ez oldalról legkevésbé sem feleltek meg egy oly város intelligens közönségének, mely hazafiságát tettekkel akarta bebizonyítani. Létre jött tehát bár nagy áldozatok árán is, a községi magyar népiszkola. Igen ám, csak hogy ennek meg az a baja volt, hogy községi közös iskola volt, hol a keresztény a zsidóval egy padban kényszerült ülni, hol keresztet vetni és felekezeti imákat minden nap elmondani nem lehetett. Erre tehát a katolikusok megjedtek, mert még a lelkészek is arra figyelmeztette, hogy oda ne járassák gyermekeiket, hacsak azt nem akarják, hogy belőlök pogányokat neveljenek. Legnagyobb részük tehát

tokháborítások közt alig maradt nemes, kit a szomszédja legalább valamely kisebb kártételről nem vádolhatott,

A mint nesztét vették, hogy a nádor szokott körutjára indul, nem késtek abbéli kérelmükkel járulni a királyhoz, hogy a nádori törvényszékek megtartása részükre ez alkalommal elhalasztassák. — Történt épen ekkor, hogy némely lengyel csapatok a zempléni határok felől újra beütöttek s Homonnát, Sztropkót és még néhány helyet hatalmukba ejtve, le egész Nagy-Mihályig portyáztak. Ily külső támadás idején különben is bajos dolog lévén törvényszéket ülni, a király annál inkább hajlott az urak kérelmére, mivel hihetőleg már régóta foglalkozott a nádori congregatiók végleges eltörlésének eszméjével s ezuttal mintegy magától kínálkozott az alkalom, hogy reformáló törekvéseinek valószínűleg legalább partialiter megkezdhesse.

Két rendbeli oklevele maradt fön Mátyás királynak, mind a kettő a Csicsery-cs. levéltárában, mely idevágó intézkedéseit tartalmazza. Az egyikben kimondja, hogy „meghallgatván Zemplénnármegye urainak és nemeseinek alázatos könyörgéseket, mivel értette volna, mely fölöttébb való módon terheltetnének a rájuk rovandó bírságok által s mivel az innen várható hasznat másképp pótolni készek volnának, tehát a nádori törvényszéket azon tartományban hét egész esztendőre felfüggeszti; valamint hogy a törvény sújtó hatalmát a királyi kegyelem szelidségével mérsékelve, minden eddig elkövetett kihágásokért, lopásokért, dúlásokért, hamis tudományért, szent-egyházak megrablásáért, gyujtogatásokért, cson-

megmaradt saját felekezeti iskolájok pártolásánál és csak az intelligens — vagy nagyon szegény szülőik jöttek a községi tanodába gyermekeiket beírni. Az első évben tehát a nagy többséget az izraeliták képezték. Miután pedig a közs. iskolában a tanyelv magyar volt, a növendékek csakhamar magyarul kezdtek társalogni, mit halván a többiek és látván, hogy a növendékek nem csak nem pogányoknak, de magyaroknak neveltetnek, lassanként ott kezdtek hagyni a saját felekezeti tanodájokat és jöttek a községi. Ez volt a kezdet, azon tul évről évre növekedett a tanoncok száma.

Jött az 1877-iki év, mikor is Zemplén-megye tanfelügyelője látogatta meg az intézetet és elismerőleg nyilatkozott haladásáról. Ez csak egy rugó volt arra, hogy a nép még nagyobb bizalmat tápláljon az iskola iránt.

Jött azonban az 1878-iki év és ekkor az intézet nagy szerencsében részesült, mert méltóságos püspök dr. Suszter Constantin erre tevén meg egyházi körutját s a községi iskolát meglátogatta. Az ő véleményétől nagyon sok függött, mert a nagy közönség ismervén ő méltósága e tekintetbeni szakjártasságát teljes bizalommal volt bölcse belátása iránt s a paedagog püspök nemcsak hogy semmi rosszat nem talált, sőt teljes meglepődéssel távozott a gyermekesereg köréből, melyet személyesen kikérdezett úgy hit- valamint a többi tantárgyakból. Nem volt ezután senki, ki nem bizott volna meg az iskola nevelési képességében, mert bővitni kellene az intézetet, hogy a gyermekesereget mind befogadhassa.

E hó elején megtörtént még az is végre, mint városunk egyik notabilitása ő méltóságánál tett tisztelegése alkalmával értesült, hogy ő méltósága az eddig is pangott felekezeti iskolát bezáratta, mivel az egy ily jó alapra fektetett községi iskolánál feleslegessé vált, egyszersmind felkérte az illetőt, hogy az hivatalos körénél fogva oda hasson, hogy a keresztény gyermekek mind bemenjenek a községi tanodába, míg ellenben ő méltósága nem fogja elmulasztani helybeli lelkészt arra felkérni, hogy a hittan a legrendesebben oktassák.

Bár soká támogathatná a népnevelést ily önzetlen jóakarattal az érdemes főpap és valódi emberbarát!

Zseltey Bogdán,
néptanító.

Különbélek.

— Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó végével lejár, hogy újabb megrendeléseiket mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Azon fogadtatásnak, melyben Magyarország koronás királya a gácsországi határszélről Gödöllőig részesült, egyik fényes láncszemét képezi a sátoralja-ujhelyi. Azt nem mondhatjuk, hogy a megye aristokracziája teljes számmal képviselve lett volna a tisztelgésnél, de a polgári elem, melyben a megye tisztviselőse s a kir. hivatalnokok is értendők, eléggé impozáns tömeget tett ki. A fogadtatás fényét nagyban emelték három egyházmegyének teljes ornátusban megjelenő püspökei a jászvári prémontrai apát s Kassa város küldöttsége, élné annak polgármesterével. Pont két óra 10 perczkor robogott be a gyönyörűen feldiszitett s Erzsébet királyné nevét viselő moz-

gukkal, hogy Zemplénmegye soha többé ne lászon nádori congregatiót. Még nem telt volt le a hét év, midőn 1478-ban a király a nádori gyűléseket, néhány déli megye kivételével, az ország többi részeiben is felfüggeszti öt évre, 1481-ben pedig ez ideiglenes intézkedést az egész országra kiterjesztve, ismét meghosszabbítja; meghagyván egyszersmind, hogy időközben gondolkozzanak az ország rendei, ha mi más módját tudnák találni a jó igazságszolgáltatásnak. Így érlelődött a dolog s a nádori törvényszékek már tényleg meg voltak szüntetve, mire az 1486-dik évi első törvényezikk kimondta, hogy örök időkre eltörltessenek és sehol ezentul ilyenek ne tartassanak.

Az 1486-ik évi törvények gondoskodnak a megyék megfelelő szervezéséről is; erről egy-két szóval emlékeztetünk föntebb. Hogy a megindult megyei élet fejlődését tovább vázoljam, nem tartozik e rövidre szánt sorok feladatához; csupán érinteni akartam egy oly pontját megyénk történetének, a mely nemcsak általános szempontból véve fontos, hanem különösen érdekes azért is, hogy épen Zemplénnármegye volt az első, a hol a nádori congregatiók megszüntetése által igazságszolgáltatásunk üdvös átalakulása s ezzel az addig elnyomott magyar törvényhatósági élet kezdetét vette.

Nagy Gyula.

(Vége.)

dony a pályaudvarba s még jó formán meg sem állt az midőn ő felsége megnyitá salonkocsija ajtaját s egész könnyúséggel lépett a körben állt küldöttségek elé. E pillanatban sőt már azelőtt is zajos „éljen!” kiáltások hangzottak fel a pályaudvar hosszában ellepő tömeg részéről, mely előtt a sátoralja-ujhelyi önk. tüzoltóság képezett sorfalat. A lelkes üdvkiáltások csilapultával, a megye főispánja, Dókus József hosszabb beszédben fogadta a magas vendéget, melyre ő felsége meleg szavakkal válaszolt. Ezután következett a tisztelő hiv. testületek és küldöttségeknek a főispán által való bemutatása, melyeknek egynemely tagjához pár kegyteljes szót is intézett a király. Az itt időzés 3 percznyi tartama bár gyors elbánást igényelt, mégis akiket illetett, részesülhetek azon kegyben, hogy a monarcha figyelmét ki nem kerülték. Aránylag leghosszasabban szolt a kassai polgármesterhez s mig valamennyi előtt csak meghajtá magát, Sennyey Pál báróval, e szavak kíséretében: „hogy van kedves báró!” kezét fogott. A még 5 perczcel megtoldott idő is letelvén, ismételtén meghajtá magát a tisztelgők előtt ő felsége s azzal gyorsan a vonatra szállt, melyet a mozdonyvezető alig észrevehető lassúsággal indított meg, a lelkesült tömeg folytonos éljenzései közt. — Meg kell itt említenünk, hogy a vasuti indóház és a vonal többi indóházai kidiszítéseinél egész Szerencsig, S.-a.-Ujhely lelkes hölgyei is, a diszítéseket rendező Kolos Manó mérnöknek kiváló és elismeréstejes segélyére voltak, koszorúik, virágaik s egyéb szükségesek segélynyújtásával. Csakis így történhetett az meg, hogy a diszítéseket aránylag kevésbe, 1200 frtba kerültek. A m. é. keleti vasut mérnökara szintén kiváló elismerést érdemelt, a vasutvonal töltéseinek illetve felépítményeinek rendbeszedése s minden biztonsági intézkedések körül megtett ügybuzgóságukért. Különösen feltűnt s a szemnek kellemes látványt nyújtott a legenyemihály-szerencsi vonalnak a legnagyobb gondot s szorgalmat igényelt planirozása. Ezen vonalon ugyanis a felépítmény padkaja és a kavics-ágy majdnem deszkasimaságra volt terelve, a felülvizsgálat pedig a menet biztonság s a csin tekintetében Kolos Manó mérnök elismerésével tetetett meg, ki a munkálatokat aránylag csekély erővel aug. 29 től szept. 19-ig végeztette be. Ohajtottuk volna e helyütt a főispán üdvözlő beszédét s a királyi választ is legalább kivonatlag adni, de miután nálunk a zsurnalistára még nincs annyi tekintet, mint a művelt nagyvilágban s számára ily ünneplényességeknél csak is a félretolt tumultus között engednek helyet, a mint itt is történt, ez ohajunkat nem teljesíthetjük. Utána jártunk, hogy legalább hallomás után reprodukáljuk a fejedelmi szót, de miután azt három embertől, három különböző módon haltottuk előadni, e helyütt egyikre sem reflektálhatunk. — Ujhelytől Szerencsig az átbogó vonat minden pályaudvarnál az illető községek világi és egyházi előkelőségei üdvözölték; Sárospatakon a főiskola növendékei a vonal hosszában képeztek sorfalat, osztályok szerint a legkisebbtől a legmagasabbig. Szerencsen pár perczre megállt a vonat s kiszállt ő felsége s bár elfogadásra ez állomás nem volt kijelölve, mégis a tokaji, táljai és szerenci tisztoktól parancsnokait s a járási szolgabíró üdvözlését elfogadta s velök leereszkedőleg beszélgetett.

Szüreti kilátások. A folytonosan esős, borongós időjárás igen lehangolta szőlősgazdáinkat, mely

gukkal, hogy Zemplénmegye soha többé ne lászon nádori congregatiót. Még nem telt volt le a hét év, midőn 1478-ban a király a nádori gyűléseket, néhány déli megye kivételével, az ország többi részeiben is felfüggeszti öt évre, 1481-ben pedig ez ideiglenes intézkedést az egész országra kiterjesztve, ismét meghosszabbítja; meghagyván egyszersmind, hogy időközben gondolkozzanak az ország rendei, ha mi más módját tudnák találni a jó igazságszolgáltatásnak. Így érlelődött a dolog s a nádori törvényszékek már tényleg meg voltak szüntetve, mire az 1486-dik évi első törvényezikk kimondta, hogy örök időkre eltörltessenek és sehol ezentul ilyenek ne tartassanak.

Az 1486-ik évi törvények gondoskodnak a megyék megfelelő szervezéséről is; erről egy-két szóval emlékeztetünk föntebb. Hogy a megindult megyei élet fejlődését tovább vázoljam, nem tartozik e rövidre szánt sorok feladatához; csupán érinteni akartam egy oly pontját megyénk történetének, a mely nemcsak általános szempontból véve fontos, hanem különösen érdekes azért is, hogy épen Zemplénnármegye volt az első, a hol a nádori congregatiók megszüntetése által igazságszolgáltatásunk üdvös átalakulása s ezzel az addig elnyomott magyar törvényhatósági élet kezdetét vette.

ha még to
fogjuk oda
vannak. Az
indult a sz
mely az as
azt engedte
szüretünk l
dolog, hog
csalódással
mindenféle
les és napf
most beállt
nincs kaden
kintben b
koznak, ho
már most r
indult fejsz

A zem
lapi megtár
figyelmét is
deni egyik o
való bepillá
mert vizsgá
ur körünkbe
szonyok kö
hogy küldet
vadász konsta
lapok egyne
röl beszélt.
sem alanyát
lalt óriási n
tuma nem r
szakba s am
megyei bizo
ügy rendezé
nyen, mint
fog e zavaró
még találat
kiküldöttség
végére ér, d
árvaszékek
előidezésébe
nagy számú
lasztásait is
rehozni igye
nézve mégis
minthogy tu
hagyományoz

A város
sincs, a kort
lyik. Vasár-
zik belé a pi
völgye. Az é
nekedés, mel
alarendelt ku
és modern m
A néptribuni
parasztiság ki
kal” s azóta.
1879-iki pené
magát a kérg
annak idején
báiványát sz
konstatáljuk,
emelkedéséne
kivül eső reg
sának tudatá
jaiba; mely
folytonosan t
rának szerezz
e kérdésnél
szont szának
bár nagyon

nek is egy c
csingat, itt i
sok csengése
lését is mélt
lyéhez édes
elyhelhesse;
czara, titkon
rál s örül, ha
lasi egyenjo
gatott és ro
tanulhatna A
látva azt, ho
szonyok köz
és okos vez
választotta.

által megm
felocsudik és
vényre. Ugy

A kass
kitüntetés r
m é s e r t
márkay Józ
lós 79-iki, F
duk Ambrus
velet. Komá
eszt érmet
m é s e r t
nyei, gr. Ka
András 79-
lyai, Adrián
kab 79-iki r
Koós Károly
tályai, borá
örökösök 79